EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 7. 10. 2019
COM(2019) 449 final

SPRÁVA KOMISIE

EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o činnostiach a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu, uvedenej v článku 31 nariadenia (EÚ) 2019/125 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie

1. Úvod

V článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/125 zo 16. januára 2019 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie[1] (ďalej len „nariadenie“), sa od Komisie vyžaduje, aby Európskemu parlamentu predložila výročnú správu o činnostiach, preskúmaniach a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu. Ďalej sa v ňom uvádza, že výročná správa sa vypracuje s náležitým zreteľom na to, že je potrebné neohroziť obchodné záujmy fyzických alebo právnických osôb.

Vzhľadom na pomerne obmedzené informácie za rok 2017 táto správa poskytuje informácie o činnostiach koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu v rokoch 2017 a 2018, a teda o období od nadobudnutia účinnosti nariadenia (EÚ) 2016/2134 z 23. novembra 2016, na základe ktorého bola skupina zriadená.

2. Regulačný rámec

V nariadení sa zdôrazňuje záväzok EÚ odstrániť mučenie a trest smrti. Zakazuje sa ním vývoz a dovoz tovaru osobitne určeného na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie. Zároveň sa v ňom vyžaduje, aby tovar, ktorý by sa mohol použiť na mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie, podliehal predchádzajúcemu vývoznému povoleniu vydanému príslušnými orgánmi členských štátov EÚ.

Zoznamy zakázaných a kontrolovaných tovarov sú uvedené v prílohách II, III a IV k nariadeniu.

Počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje táto správa, bolo nariadenie jedenkrát zmenené. Delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2018/181 z 18. októbra 2017[2] sa Dominikánska republika, Svätý Tomáš a Princov ostrov a Togo pridali do zoznamu krajín určenia, na ktoré sa vzťahuje všeobecné povolenie Únie na vývoz (v súčasnosti príloha V)[3].

---

[1] Nariadenie o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie bolo prijaté 30. júla 2005 [nariadenie (ES) č. 1236/2005]. Niekoľkokrát bolo zmenené. Naposledy bolo zmenené nariadením (EÚ) 2016/2134 z 23. 11. 2016 a následne bolo kodifikované ako nariadenie (EÚ) 2019/125 zo 16. 1. 2019 (Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2019, s. 1).

[2] Ú. v. EÚ L 40, 13.2.2018, s. 1.

[3] Všeobecné povolenie Únie na vývoz sa uplatňuje na vývozy do krajín, ktoré zrušili trest smrti za všetky trestné činy, a toto zrušenie potvrdili prostredníctvom medzinárodného záväzku, ak sú splnené podmienky a požiadavky na používanie tohto povolenia. Pokiaľ ide o krajiny, ktoré nie sú členmi Rady Európy, uvedený zoznam obsahuje krajiny, ktoré nielen zrušili trest smrti za všetky trestné činy, ale aj bezvýhradne ratifikovali Druhý opčný protokol k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach.

3. Činnosti koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu (ďalej len ATCG) bola zriadená nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134 s cieľom preskúmavať otázky týkajúce sa uplatňovania nariadenia.

Skupina ATCG slúži ako platforma pre odborníkov členských štátov a Komisiu na výmenu informácií o správnych postupoch a na diskusiu o otázkach výkladu uvedeného nariadenia, technických problémov, pokiaľ ide o tovar zo zoznamu, vývoj súvisiaci s uvedeným nariadením a prípadné iné otázky, ktoré môžu vzniknúť. Okrem toho Komisia pri príprave delegovaných aktov konzultuje s ATCG v súlade so zásadami stanovenými v Medziinštitucionálnej dohode z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva[4].

Skupina ATCG mala počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje správa, dve zasadnutia 12. júla 2017 a 28. júna 2018, s cieľom vymeniť si informácie o viacerých aktuálnych otázkach týkajúcich sa vykonávania nariadenia.

3.1. Oznámenia týkajúce sa zamietnutí a zakázaných vývozcov

Skupina ATCG uskutočnila technické výmeny informácií o nástrojoch dostupných v elektronickom systéme pre položky s dvojakým použitím (DUeS), ktorý je bezpečným a zašifrovaným systémom vytvoreným Komisiou na výmenu určitých informácií medzi príslušnými orgánmi. V článku 23 ods. 5 nariadenia sa vyžaduje, aby príslušné orgány v členských štátoch Európskej únie používali systém DUeS na poskytovanie informácií o prípadoch, keď bola žiadosť o povolenie na vývoz zamietnutá (takzvané zamietnutia).

V rámci systému DUeS boli zavedené nové nástroje na oznamovanie s cieľom zosúladiť ho s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134[5]. Tieto nástroje umožňujú príslušným orgánom oznamovať:

i) informácie o vývozcoch, ktorým bolo zakázané používať všeobecné povolenie Únie na vývoz (článok 20 ods. 1);
ii) informácie o technickej pomoci, pre ktorú nebolo udelené povolenie [článok 15 ods. 1 písm. a) a článok 19 ods. 1 písm. a)];
iii) informácie o sprostredkovateľských službách, pre ktoré nebolo udelené povolenie [článok 15 ods. 1 písm. b) a článok 19 ods. 1 písm. b)];

3.2. Požiadavka na udelenie predchádzajúceho povolenia podľa článku 15 a 19 týkajúca sa technickej pomoci a sprostredkovateľských služieb

Pokiaľ ide o požiadavku predchádzajúceho povolenia pre určitú technickú pomoc a sprostredkovateľské služby stanovenú v článku 15 a 19 uvedeného nariadenia, členovia ATCG boli požiadaní, aby zdieľali prípadné usmernenia, ktoré mohli v súvislosti s týmito otázkami vypracovať, a to aj pokiaľ ide o vymedzenie určitých pojmov, ako sú napríklad „sprostredkovateľ“ a „poskytovateľ technickej pomoci“.

[4] Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.
[5] Ú. v. EÚ L 338, 13.12.2016, s. 1.

3.3. Presadzovanie zákazov uvedených v článkoch 8 a 9, ktoré sa týkajú veľtrhov a reklamy

Skupina ATCG uskutočnila technické výmeny informácií o zákazoch stanovených v článkoch 8 a 9 nariadenia, ktoré sa týkajú veľtrhov a reklamy. Tieto zákazy boli zavedené pri zmene nariadenia v roku 2016. Nadobudli účinnosť 16. decembra 2016. Výmeny sa týkali najmä možných usmernení pre príslušné orgány, ako aj spôsobov presadzovania. Skonštatovalo sa, že sa objavili nahlásené prípady tovaru, ktorý bol propagovaný na webových sídlach niektorých európskych dodávateľov, čo by mohlo naznačovať, že rozsah pôsobnosti zákazu stanoveného v nariadení môže byť nedostatočný.

3.4. Globálna aliancia za obchod bez mučenia

Skupina ATCG bola informovaná o hlavnom dianí v súvislosti s Alianciou za obchod bez mučenia[6]. Globálna aliancia, za ktorú sa zasadila Európska únia spolu s Argentínou a Mongolskom, bola vytvorená 18. septembra 2017, keď 57 členských krajín prijalo politické vyhlásenie o jej základných zásadách vrátane záväzku prijať účinné opatrenia na obmedzenie obchodu s tovarom, ktorý sa používa na mučenie a trest smrti, prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov a účinného presadzovania práva.

Cieľom tejto iniciatívy je upriamiť pozornosť na nariadenie EÚ a podnietiť ostatné krajiny, aby prijali podobné obchodné opatrenia s cieľom zastaviť alebo obmedziť celosvetový obchod s tovarom, ktorý sa používa na trest smrti a mučenie. K tejto globálnej aliancii sa pripojili všetky členské štáty EÚ spolu s viac ako tridsiatimi ďalšími krajinami.

[6] http://www.torturefreetrade.org/